

KVALITETSBEKRIVELSE (SAB light)

Sammendrag af kvalitetsbeskrivelserne for den grønne
drift i Esbjerg Kommune

Baseret på kvalitetsbeskrivelsen til udbuddet i 2009 udgaven

17. november 2008

Indhold

1	Generelt	1
1.1	Opbygning	1
1.2	Elementer	1
1.3	Kategorier.....	1
1.4	Kortmateriale	2
2	Elementer.....	3
2.1	Renhold	4
2.2	Græs.....	8
2.3	Beplantninger og træer.....	10
2.4	Belægninger.....	18
2.5	Parkinventar.....	20
3	Ordforklaringer	23

1 Generelt

Kommunens parkdrift har været udbudt i licitation, og denne version af kvalitetsbeskrivelserne er en sammenskrivning af kontraktmaterialets kvalitetsbeskrivelser, der betegnes "særlige arbejdsbeskrivelser". Den fulde udgave af de særlige arbejdsbeskrivelser kan ses hos Bestiller.

Kvalitetsbeskrivelserne gælder for alle parker og grønne områder i Esbjerg Kommune, som er med i Kommunens udbudsplan. Det vil i praksis sige alle grønne områder, som ikke er kirkegårde, større skovområder og naturområder.

Kvalitetsbeskrivelse light henvender sig til lokalråd, politikere, presse og alle borgere, som interesserer sig for kvaliteten af Esbjerg Kommunes parker og grønne områder.

1.1 Opbygning

Kvalitetsbeskrivelse light har samme opbygning som den egentlige kvalitetsbeskrivelse, men den tekniske del af elementbeskrivelserne er udeladt.

Kvalitetsbeskrivelserne består af to dele. En kortdel der beskriver hvilke elementer, der skal passes og en tekstdel, der beskriver hvilken kvalitet elementerne skal have.

1.2 Elementer

Driften af de grønne områder er delt op i elementer. Et element kan f.eks. være rabatgræs eller fritstående parktræer. For hvert element er der en omfattende beskrivelse af, hvordan plejen skal være. Den udførende entreprenør har i vidt omfang metodefrihed, og derfor beskrives det ikke, hvordan plejen skal udføres for at opfylde kravene i kvalitetsbeskrivelserne. Begrænsninger i metodefriheden er f.eks. forbud mod brug af sprøjtemidler.

1.3 Kategorier

Elementerne er inddelt i kategorier, der er bestemt af den type pleje elementerne kræver. Kategorierne er renhold, græsarealer, beplantede arealer, belægnings og park inventar.

Renhold

Renhold er ikke et egentlig element, men en serviceydelse. Det betyder, at renholdelsen er defineret for et helt område og ikke for et enkelt element. Kvalitetsbeskrivelsen for renhold beskriver affaldsopsamling, tømning af affaldskurve, rengøring af udstyr og inventar og fjernelse af ukrudt på belægnings.

Græsarealer

Kvalitetsbeskrivelsen for græsarealer beskriver bl.a. hvor langt græsset må blive, hvor jævn overfladen skal være, og hvordan græsset skal plejes langs tilstødende elementer.

Plantearealer

Kvalitetsbeskrivelsen beskriver, hvornår hække skal klippes, roser skal beskæres og hvor meget ukrudt der accepteres. Endvidere beskrives krav til nyplantning og pleje af nye plantninger.

Belægnings

Belægnings består af faste belægnings af asfalt, beton- eller natursten og løse belægnings af grus, stenmel o.l. Kvalitetsbeskrivelsen beskriver tilsyn med belægningsernes jævnhed og vedligeholdelse af løse belægnings.

Parkinventar

Kvalitetsbeskrivelsen for parkinventar beskriver hvad der skal tilses, for at inventaret beholder sin funktion, og det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt.

1.4 Kortmateriale

Alle elementer er indtegnet i Esbjerg Kommunes GIS kort. Kortmaterialet ajourføres løbende, da det både anvendes af markpersonalet til at se, hvad der skal gøres hvor og som afregningsgrundlag mellem Udfører og Bestiller.

Figur 1 Eksempel på elementkort fra Ribe Kunstmuseums have.

2 Elementer

Kvalitetsbeskrivelsen er opbygget, så hvert element har et nummer og et navn, f.eks. har brugsplæner nr. 203. Hvert element har en beskrivelse, der forklarer elementets udseende og funktion samt en beskrivelse af krav til standard pleje og ekstra pleje. Kravspecifikationerne er meget omfattende og tekniske og derfor er det kun de vigtigste, der er medtaget i denne version af kvalitetsbeskrivelserne.

For at sikre en ensartet høj kvalitet som er målbar, er der defineret kvalitetskrav til hvert enkelt element. Kvalitetskravene er meget omfattende og tager i princippet højde for alle nødvendige plejetiltag i elementets levetid. I denne version af kvalitetsbeskrivelserne er de vigtigste kvalitetskrav beskrevet.

For at vurdere om et element overholder kvalitetskravene, er der sat et acceptkriterie for hvert kvalitetskrav. Et acceptkriterie er beskrevet som en brøk f.eks. 8/10. Brøken refererer til udbudsmaterialets beskrivelser af kvalitetssikring, således at nævneren enten er 5 eller 10 afhængig af det antal stikprøver, der skal til én måling. Jo højere krav der er til kvaliteten, jo tættere er brøken på 1. Farligt affald som glasskår kan ikke accepteres på legepladser, og derfor er acceptkriteriet for renholdelse af faldunderlag 10/10, hvilket betyder, at der ikke må findes farligt affald i 10 ud af 10 stikprøver. Høje acceptkriterier findes i øvrigt, hvor der er høje krav til sikkerhed eller æstetik. Renholdelse i byerne er et andet eksempel på høje acceptkriterier. Lavere acceptkriterier f.eks. 3/5 findes på naturarealer, hvor det vil være vanskeligt at opfylde kvalitetskravene over hele arealet uden en betragtelig meromkostning.

Der er to forskellige plejetyper, tilstandskrav og udførelseskrav. Tilstandskrav skal inden for en bestemt tidsperiode, f.eks. i vækstsæsonen, altid være overholdt, og de benyttes til plejeopgaver, der skal udføres med varierende interval. Et eksempel på tilstandskrav kan være græsklipning på sportsplæner. Udførelseskrav skal være overholdt umiddelbart efter udførelse og benyttes ved opgaver, der skal udføres med faste intervaller f.eks. tømning af affaldskurve.

2.1 Renhold

Renholdelsen er opdelt på befæstede arealer, ubefæstede arealer og på udstyr. Renholdelses-kvaliteten er inddelt i 3 niveauer, haveniveau, hvor der er høje krav til renholdelsen, parkni-veau der er det mest udbredte niveau og naturniveau, hvor behovet for renholdelse er be-grænset til få opsamlinger årligt. Det har vist sig, at affald er et lidt uklart begreb, og derfor er der opstillet kategorier og definitioner for affald (tabel 1). Nedfaldende blade og frugter, der kategoriseres som mindre naturligt affald, kan f.eks. være meget generende på et torv i cen-trum, mens det ikke har nogen betydning i en lund i udkanten af et større parkområde.

Renholdelsen skal sikre at arealer og udstyr fremstår rent, pænt og indbydende. Stort, større og mindre affald må ikke præge helhedsindtrykket, og der må ikke forekomme generende større affald og problemaffald. På befæstede arealer må løv ikke henligge til gene, mens det på ubefæstede arealer er beskrevet under de enkelte elementer, hvis der skal samles løv, f.eks. på sportsplæner. På parkudstyr må snavs ikke præge helhedsindtrykket.

Affaldskurve opstilles som incitament for at begrænse mængden af henkastet affald. Affalds-kurve må derfor ikke være overfyldte. Der skal renholdes i en zone omkring affaldskurvene, så området altid fremstår pænt og ryddeligt. Affaldskurve skal altid fremstå rene og funktions-dygtige, således at deres funktion bevares.

Fjernelse af uønsket vegetation på befæstede arealer skal sikre, at arealerne er i funktionel sikker stand og bevarer deres æstetiske udtryk. Uønsket vegetation fjernes enten mekanisk, termisk eller manuelt.

Tabel 1 Kategorier for snavs og renhold

Løst snavs	Omfatter partikler, der vil kunne fjernes ved fejning eller vask f.eks. pløre, sand, alger o.l.
Fast snavs	Omfatter snavs, der kræver mekanisk fjernelse eller anvendelse af kemiske produkter. Fast snavs kan eksempelvis være tjære, olie, trafikfilm o.l.
Mindre affald	Omfatter affald, der typisk fjernes ved fejning eller sugning. Mindre affald opdeles i følgende 2 kategorier: <u>Naturligt mindre affald</u> som f.eks. sand og grus, visne blade (løv), nedfaldsfrugt o.l. <u>Øvrigt mindre affald</u> omfattende cigaretskod, kapsler, cigaretpakker, ispapir o.l.
Større affald	Større affald er både almindeligt affald og trafikikkerhedsmæssigt farligt affald. Det kan som regel fjernes ved fejning, sugning o.l., men må i vid udstrækning også påregnes indsamlet manuelt. Større affald opdeles i 2 kategorier: <u>Almindeligt større affald</u> som f.eks. aviser, bæreposer, drikkebægre, øldåser, pizzabakker, plasticflasker, sten, mursten etc. <u>Generende større affald</u> som f.eks. glasskår, glasflasker, tabt beton fra betonkanon, hunde- og andre dyreekskrementer, is og madrester, døde dyr (pindsvin eller mindre) o.l.
Stort affald	Stort affald er affald, der ved sin størrelse er til fare ved påkørsel o.l. Stort affald må påregnes altid at skulle indsamles manuelt. Som eksempler kan nævnes, renovationssekke, kasser, grene, cykler, stakke med haveaffald o.l.
Problemaffald	Problemaffald er affald, der enten lovmæssigt eller på anden vis kræver særlig håndtering, f.eks. olie og kemikalierester samt spild heraf, kanyler, medicinrester, døde dyr (større end pindsvin), slagteri- og hospitalsaffald o.l.

Tabel 2 Fejning og renhold af stier

	Renhold og fejning af stier
Gennemkørsel af hovedstier	1 gang ugentligt fra maj - sept. 1 gang hver anden uge fra okt. - april. Stort og større affald skal fjernes. Mindre affald må ikke genere færdslen. Hovedstier skal fejes 4 gange årligt.
Gennemkørsel af øvrige stier	1 gang pr måned. Stort og større affald skal fjernes. Mindre affald må ikke genere færdslen. Øvrige stier fejes normalt ikke.

Tabel 3 Renholdelse af parkinventar

	Parkinventar
Løst snavs	Må forekomme enkelte steder. Fjernes ved 1 årlig afvaskning.
Fast snavs	Må forekomme enkelte steder. Afvigelser skal indberettes til Bestiller.

Tabel 4 Renholdelse af øvrige befæstede arealer og ubefæstede arealer

	Haveniveau		Parkniveau		Naturniveau		Rabatgræs
	Befæstede arealer	Ubefæstede arealer	Befæstede arealer	Ubefæstede arealer	Befæstede arealer	Ubefæstede arealer	
Generende større affald	Maks. 1 stk./1.000 m ² .		Maks. 2 stk./1.000 m ² .		Maks. 5 stk./1.000 m ² . På legepladser maks. 2 stk. /1.000 m ²		Maks. 1 knust flaske, 1 hestepære, 1 mindre dødt dyr pr 100 lbm.
Stort affald	Må ikke forekomme				Maks. 5 stk/1.000m ² .		Må ikke forekomme
Fremmedele- menter og farlige genstande på faldunderlag		Må ikke forekomme		Må ikke forekomme		Må ikke forekomme	
Problemaffald	Må ikke forekomme						
Øvrigt mindre affald	1 stk./m ²		2 stk./m ²	1stk./m ²	Ikke i tydelige ansamlinger		Maks. 2 stk/100 lbm.. el. 3 stk/100m ²
Almindeligt større affald	1 stk./1.000 m ²	Må ikke forekomme	2 stk./1.000m ²	1 stk./1.000	5 stk/1.000m ²		Må ikke forekomme

Tabel 5 Tømning af affaldskurve

	Have- og parkniveau	Naturniveau
Tømning af affaldskurve	1 gang ugentligt fra maj - okt. 1 gang hver anden uge fra okt. - maj. I en radius på 10m skal affald opsamles i forbindelse med tømning.	1 gang hver anden uge fra maj - sept. 1 gang pr måned fra okt. - april. I en radius på 10m skal affald opsamles i forbindelse med tømning.
Ekstra tømning sommerperiode	Supplere standardtømningen, så der tømmes 2 gange pr uge.	Supplere standardtømningen, så der tømmes 1 gang pr. uge.
Ekstra tømning vinterperiode	Supplere standardtømningen, så der tømmes 1 gange pr uge.	Supplere standardtømningen, så der tømmes 1 gang hver anden uge fra maj - sept.
Supplerende tømning	Tømning af enkelte affaldskurve efter behov	

Tabel 6 Uønsket vegetation på faste- og løse belægninger

	Have- og parkniveau	Naturniveau
Faste belægninger	Maks. 5 stk./5 m ²	Maks. 15 stk./5 m ²
Løse belægninger	Maks. 10 stk./5 m ²	Maks. 20 stk./5 m ²
Cykelstier	Maks. 25stk./5m ²	
Kantsten	Maks. 2 stk./lbm.	
Uønsket vegetation må maks. Blive 10 cm høj og 5 cm bred på den længste led. Alle afvigelser skal meddeles Bestiller.		

2.2 Græs

Græs består af elementerne sportsplæne, brugsplæne, fælledgræs, naturgræs, naturstier og rabatgræs. Græs har mange vigtige funktioner. Det anvendes blandt andet som opholdsareal, infiltration af overfladevand, leg og sportsaktiviteter samt levested for vilde dyr og planter.

- Sportsplænen bruges primært til organiseret idræt, hvor græssets tæthed og banens jævnhed har stor betydning for spillet. Aktiviteterne udøver et stærkt slid på græsset.
- Brugsplænen er den robuste plæne, der består af en tæt og slidstærk vegetation, der gerne må indeholde anden flora end græs. Plænen skal være jævn uden større huller. Brugsplænen anvendes til spontane aktiviteter året rundt f.eks. ophold, leg, boldspil, gående færdsel, kælkning, o.l. Kanterne mod bede og belægninger skal være nogenlunde regelmæssige. Ved forhindringer må græsset være noget højere.
- Fælledgræsset anvendes på arealer med ringe slid, hvor man ønsker et grønt ensartet udtryk med en lav plejeindsats. Fælledgræsset skal bestå af en sammenhængende vegetation, der gerne må indeholde anden flora end græs.
- Naturstier er klippede græsbånd på naturarealer, hvor tilgængeligheden ellers er begrænset. Stierne kan være suppleret med stenmel eller andet stabiliserende materiale på udsatte steder. Naturstien holdes farbar ved klipning af græs samt fritrumsbeskæring.
- Naturgræsset består af et areals naturlige græs og urtevegetation og hører til naturens egne vegetationstyper, hvor planterne tilpasser sig hinanden under de givne vækstforhold. Naturgræs findes mest i naturområder, men også på volde og høje i parkområder.
- Rabatgræs ligger langs veje og stier og anvendes af æstetiske årsager på arealer med ringe slid, hvor der ønskes et grønt ensartet udtryk med en middel plejeindsats. Rabatgræs består af en sammenhængende vegetation, der gerne må indeholde anden flora end græs.
- Blomsterløg der findes i brugsplæner, fælledgræs og rabatgræs må ikke slås før løgene er visnet ned i juni måned. På græsarealer med blomsterblandinger må græsset ikke slås før Bestiller giver besked. Efter slåning af løgvækster og blomsterblandinger skal afklip fjernes.

Tabel 7 Kvalitetskrav til græsarealer

	Kampbane	Træningsbane	Brugsplæne	Fælledgræs	Natursti	Naturgræs	Rabatgræs
Plantetæthed – procent af arealet skal være dækket af græs og urter	90 %	80%			70 %	Arealet må ikke springe i skov.	70 %
Græshøjde	3 – 6 cm I sommerferien dog 5 - 7,5 cm	3 – 8 cm		6 - 20 cm	6 – 20 cm i 120 – 250 cm bredde.	6 – 20 cm i 60 – 120 cm bredde langs belægninger.	Byområder 6 – 15 cm Indfaldsveje 6 – 12 cm Grøfter 6 – 20 cm
Græshøjde ved faste forhindringer	3 - 15 cm						Samme som ovenfor
Kantskæring		Elementet må maks. vokse: 12 cm ind over belægninger 20 cm ind over faldunderlag og ind i hække, roser og stauder.					
Kantklipping		Der skal klippes ind til drypzonen ved andre plantelementer, i drypzonen må græsset være 15 cm. Højt græs under planter med overhængende vækst accepteres.					
Afklippet græs	Må ikke skade græsset eller være til gene for brugerne.	Må ikke skade græsset.		Må ikke skade græsset eller være til gene for brugerne.	Må ikke forekomme på tilstødende belægninger.		
Ukrudt	0 – 2 % af arealet	0 – 5 % af arealet	Accepteres			På arealer til leg må der ikke forekomme tidsler, brombær o.l.	Accepteres
Jordoverfladens jævnhed	+/- 4 cm inden for 3 meter. Huller må ikke forekomme	+/- 5 cm inden for 3 meter. Huller må ikke forekomme.	+/- 5 cm inden for 3 meter.	+/- 10 cm inden for 3 meter.			

2.3 Beplantninger og træer

Beplantede arealer er ligesom græs et bærende element i næste alle grønne områder. Beplantningerne giver struktur og karakter til et område, tilfører oplevelser som farver og dufte og er et vigtigt levested for mange forskellige dyr.

Blomster

- Klatreplanter er karakteriseret ved at være hurtigt voksende planter med frodigt løv og hos nogle arter en smuk blomstring. Klatreplanter anvendes f.eks. på mure, pergolaer og hegn, men kan også gro op ad stammen på et gammelt træ.
- Stauder er flerårige planter med forskellige vækstformer, bladstrukturer, farver og blomstring. Stauderne visner ned hver vinter og skyder frem igen om foråret. Studeplantningerne deles op i staudebede og staudeflader. Staudebundene giver blomsterpragt, farveoplevelse, mønstre og duft, hvilket opnås ved, at stauderne er samlet i bede i et beskyttet miljø og plejes intensivt. Staudeflader er en ensartet og fladedækkende plantning, der ofte bruges som kant eller bunddækkende element i anlæg og parker. Staudeflader består typisk af hårdføre stauder, som ikke kræver specielle vækstbetingelser og pleje.
- Prydroser er overvældende i blomsterpragt og duft. De opleves på afstand som klare kompositioner med klart afgrænsede kanter og kraftige farver. Tæt på opleves hver enkelt plante og blomst, som derfor skal være sund og frodig. Prydroser står samlet i bede i beskyttede miljøer og kræver intensiv pleje.

Figur 2 Prydroser på Bakkevej

Tabel 8 Kvalitetskrav til blomster

	Staudebed	Staudeflade	Klatreplanter	Prydroser
Vækst	<p>Skal være frodige og veludviklede. Stauder, som er plantet for blomstringens skyld, skal være blomstrende.</p> <p>Der må ikke forekomme bare pletter. Der gødskes én gang i april/maj.</p> <p>Visne blomsterstande klippes ned efter endt blomstring. Dog ikke om efteråret, her lades frøstande stå vinteren over.</p>	<p>Skal være frodige og veludviklede. Staudefladen skal fremtræde som en sammenhængende helhed.</p> <p>Der må ikke forekomme bare pletter. Der gødskes én gang i april/maj.</p> <p>Visne blomsterstande klippes ned efter endt blomstring. Dog ikke om efteråret, her lades frøstande stå vinteren over.</p>	<p>Skal være frodige og veludviklede. Grene skal være velfordelte og godt klatrende, tilhæftede eller opbundne. Klatreplanter, som er plantet for blomstringens skyld, skal være blomstrende. Der gødskes normalt én gang i april/maj.</p>	<p>Skal være frodige og veludviklede.</p> <p>Visne blomster, gamle stængler og frøstande må ikke skæmme helheden.</p> <p>Forekomst af døde og knækkede grene accepteres ikke.</p> <p>Der gødskes i april og juni.</p>
Opbinding	<p>Planter, der ikke har den fornødne styrke, skal bindes op.</p>			
Uønsket vegetation	<p>Må maks. dække 5 % af jordarealet og må maks. blive 5 cm høj og 5 cm lang på den længste led. Vedplanter og grove urter accepteres ikke.</p>		<p>I et felt på 1 m² omkring rodhalsen må ukrudt maks. dække 5 % og maks. blive 5 cm høj og 5 cm på den bredeste led. Vedplanter og grove urter accepteres ikke.</p>	<p>Ukrudt må maks. dække 5 % og maks. blive 5 cm høj og 5 cm på den bredeste led. Vedplanter og grove urter accepteres ikke.</p>
Beskæring			<p>Årstilvækst klippes tilbage. Fritrumsprofil skal overholdes.</p> <p>Artsbestemt beskæring udføres for at fremme frodighed og blomstring.</p>	<p>I april skæres roserne tilbage. Årsskud skal skryde fra grene i lav højde.</p>
Grenaffald			<p>Skal fjernes samme arbejdsdag.</p>	

Buske

- Prydbuske er fritvoksende, ofte blomstrende buske med en speciel vækstform. Prydbuske fremstår som enkeltindivider med en karakteristisk vækstform eller som gruppeplantning.
- Bunddækkende buske er ensartede og fladedækkende plantninger, der ofte bruges under træer og større buske. Deres formål er at skabe en regelmæssig massevirkning, hvor den enkelte plante underordner sig helheden.
- Buskettet skal virke som en grøn og blomsterrig beplantning. Det består af en eller flere arter buske eller træer, der skaber læ og rum. Buskettet skal fremstå som en harmonisk og sluttet helhed.
- Krat er en sammenhængende naturpræget bevoksning af buske og træer. Krat er ofte uregelmæssig i højde og bredde. Arterne er robuste og normalt med mange blomster og bær. Bunden består af spontant voksende urter eller af bar skygget jord afhængig af lystilgangen.

Tabel 9 Kvalitetskrav til buske

	Prydbuske	Lave bunddækkende buske	Høje bunddækkende buske	Busket	Krat
Vækst	Skal fremstå frodige og i god vækst. Døde grene accepteres, hvis de ikke skæmmer helhedsindtrykket.	Skal være fladedækkende med mindst 90 % dækning. Skal fremstå frodige og i god vækst.	Skal være fladedækkende med mindst 80% dækning. Skal fremstå frodige og i god vækst.		Skal fremstå frodige og i god vækst.
Uønsket vegetation	Må maks. dække 15 % af jordarealet. Vedplanter må ikke forefindes. Mod græselementer holdes kanterne som beskrevet for det tilstødende element.	Må ikke præge helhedsindtrykket og må maks. blive 5 cm højt Vedplanter og grove urter må ikke forefindes.	Vedplanter må kun forekomme som årsskud. Grove urter må ikke være synlige. I en 1 m randzone langs kanterne accepteres vedplanter og grove urter ikke. Langs fortov og cykelsti klippes bundvegetationen i en højde på 6-20 cm og i 60-120 cm bredde. Mod græselementer holdes kanterne som beskrevet for det tilstødende element.		Grove urter må ikke forekomme i grupper større end 25 m ² . Langs fortov og cykelsti klippes bundvegetationen i en højde på 6-20 cm og i 60-120 cm bredde. Mod græselementer holdes kanterne som beskrevet for det tilstødende element.
Beskæring	Fritrumsprofil skal overholdes. Kanterne må ikke klippes som hæk, men skal bevare en naturlig vækstform.	Fritrumsprofil skal overholdes. Kanterne må ikke klippes som hæk, men skal bevare en naturlig vækstform. Plantningen skal beskæres, så den ikke genere tilgrænsende arealer eller plantninger			
Grenaffald	Skal fjernes inden arbejdstids ophør.			Skal fjernes eller sønderdeles og fordeles i plantningen.	

Hække og pur

- Prydhække adskiller rum eller har et dekorativt formål. Prydhække hører til i haver og langs stier og veje i byernes centrum, hvor pladsen er trang. Det ensartede udseende kommer af prydhækkenes præcise geometriske form.
- Klippede hække skaber rum, opdeler, afgrænser og skaber læ. Klippede hække har en ensartet karakter, der fremkommer med plejen.
- Klippet pur er et karakterfuldt fladedækkende element, der kan opdele, skabe rum og afgrænse. Det anvendes ofte som et tæt og ensartet plantedække på oversigtsarealer, helleanlæg eller som fodpose under træer m.m.
- Fritvoksende hæk klippes ikke, men en tæt planteafstand og buskenes vækst gør, at den i udtryk og funktion minder om en hæk. Den er dog ikke så præcis i formen, som den klippede hæk, og den kræver betydeligt mere plads.

Figur 3 Klippet pur-midterheller med fritstående gadetræer, Storegade

Tabel 10 Kvalitetskrav til hække

	Prydhæk	Klippet hæk	Klippet pur	Klippet purfodposer	Klippet purmidterheller	Fritvoksende hæk
Vækst	Skal være i god vækst og være tæt med mindst 90 % dækning.		Skal være i god vækst og være tæt med mindst 80 % dækning.		Skal være i god vækst og være tæt med mindst 90 % dækning.	
Uønsket vegetation	Grove urter og vedplanter accepteres ikke. Øvrige urter må maks. udgøre 5 % af jordarealet og må maks. blive 10 cm høje og maks. 10 cm brede på den længste led.		Grove urter og vedplanter accepteres ikke. Øvrige urter må maks. udgøre 15 % af jordarealet og maks. blive 10 cm høje og maks. 10 cm brede på den længste led.			
Klipning	<p>Normalt 2 gange årligt.</p> <p>Tilvækst mod befæstede arealer maks. 15 cm og top-skud maks. 30 cm</p> <p>Hækkens form må efter klipning ikke afvige med mere en +/- 3 cm pr 3 meter.</p>	<p>Hækken klippes normalt 1 gang årligt.</p> <p>Tilvækst mod befæstede arealer må maks. blive 25 cm og top-skud må maks. blive 50 cm</p> <p>Hækkens form må efter klipning ikke afvige med mere en +/- 3 cm pr 3 meter.</p>	<p>Purret klippes normalt 1 gang årligt.</p> <p>Tilvækst mod befæstede arealer og top-skud må maks. blive 50 cm</p> <p>Purrets form må efter klipning ikke afvige med mere en +/- 3 cm pr 3 meter.</p>	<p>Purret klippes normalt 2 gange årligt.</p> <p>Tilvækst mod befæstede arealer må maks. blive 20 cm og top-skud må maks. blive 20 cm</p> <p>Purrets form må efter klipning ikke afvige med mere en +/- 3 cm pr 3 meter.</p>	<p>Fritrumsprofil skal overholdes. Kanterne må ikke klippes som hæk, men skal bevare en naturlig vækstform.</p> <p>Plantningen skal beskæres så den ikke generer tilgrænsende arealer eller plantninger</p>	
Grenaffald	Må ikke efterlades oven på hækken og skal fjernes samme arbejdsdag.		Fjernes eller sønderdeles og fordeles i purrets centrale dele. Må ikke efterlades oven på purret eller i den yderste meter af purrets kant.			

Træer

- Fritstående træer findes langs veje og i alle typer grønne områder og er rent æstetisk et vigtigt element både i byen og i det åbne land. Træerne har plads, så kronerne kan udvikle sig frit uden konkurrence fra andre træer. Afhængig af placeringen kan de være fuldkronede med grene helt ned til jorden, eller de kan være opstammede, så man kan færdes under dem.
- Formede træer er præget af en synlig beskæring, og de virker som æstetiske virkemidler i kraft af trækronernes specielle former.
- Randplantning er en tæt og robust beplantning i flere lag, der oftest består af hårdføre og naturligt hjemmehørende træer og buske. Randplantningernes primære funktion er at give læ, opdele og danne rum.
- En lund er en gruppe af træer, der danner en helhed. Træerne kan være fritvoksende eller have sammenvoksede kroner. Normalt er træerne stammet op, så lunden opleves som en søjlehal med et kronetage og et gulv af græs. Lundens står i en bund af naturgræs.
- Skoven er et dominerende element i landskabet. Det består af en trædomineret vegetation, der er bredere og kraftigere end randplantninger. Skoven giver en rummelig oplevelse. Indefra opleves skoven som et rum med bestand træer og underskov, mens den udefra opleves som et skovmassiv, der afgrænser og adskiller områder.

Figur 4 Fritstående gadetræer i vejrabat på Torvegade.

Tabel 11 Kvalitetskrav til træer

	Formede træer	Gadetræer	Parktræer	Randplantning	Lund	Skov
Beskrivelse	Formede træer er præget af en synlig beskæring	Gadetræer er opstammede for at holde fritrumsprofil på 4,5 meter.	Parktræer er normalt fuld-kronede, med grene helt til jorden.			
Vækst	Træerne skal fremtræde frodige og i god vækst. Dårlige træer meddelelse Bestiller.			Plantningen skal fremtræde frodig og i god vækst. Der må maks. være 5 % dårlige træer, og ikke i grupper. Afvigelser meddelelse Bestiller.		
Uønsket vegetation	Maks. 5 % af jordarealet og maks. 10 cm højt. Står træerne i et græs- eller planteelement er kravene for dette element gældende.			Aggressive urter som brændenælder og tidsler må ikke forekomme i grupper større end 25 m ² . Langs græselementer holdes kanterne som beskrevet for græselementet. Langs fortov og cykelsti klippes bundvegetationen med en højde på 6-20 cm i 60-120 cm bredde.	Ingen	
Opbinding	Opbindingen tilpasses løbende og fjernes når træet er groet helt fast.. Ved plantning skal opbindingen sættes mellem den nederste 1/3 del af stammen og midten.			Ingen		
Beskæring	Partier af døde grene må ikke forekomme. Vanris fjernes fra basis 1 gang hvert år. Der skal beskæres så fritrumsprofil overholdes.			Fritrumsprofil skal overholdes. Kanterne må ikke klippes som hæk, men skal bevare en naturlig vækstform. Grene der kan udgøre en sikkerhedsrisiko skal fjernes straks.		
Grenaffald	Skal fjernes		Må efterlades hvis det sønderdeles.	Må efterlades men grenstakke må maks. være 80 cm høje.	Skal fjernes.	Må efterlades.

2.4 Belægninger

Belægninger findes på pladser og torve, ved skulpturer, på stier, på sportsarealer og ved regnvandsbassiner. Formålet med belægninger er at styre og sikre færdslen i de grønne områder, og give mulighed for ophold og leg. Belægningerne kan have en æstetisk funktion. Ukrudt og løv på belægninger er omfattet af kvalitetsbeskrivelsen for renholdelse på befæstede arealer. Der skelnes mellem faste og løse belægninger.

- Faste belægninger er normalt af asfalt, betonsten, klinker eller natursten.
- Løse belægninger er normalt af grus, jord eller perlesten. Løse belægninger anvendes, hvor færdslen hovedsageligt foregår til fods eller på cykel, og hvor sliddet er lavt til moderat.

Tabel 12 Kvalitetskrav til belægninger

	Faste belægninger	Grusbelægninger, veje og stier	Grusbelægninger, pladser
Jævnhed	Skal være med en jævn overflade uden lunger og kanter. Opspring må maks. være 2 cm. Riste og dæksler skal være intakte. Afvigelser meddeles Bestiller.	Skal være uden vandsamlende lunger og sætninger. Overfladen skal være stabil, bæredygtig og vandafledende. Huller accepteres ikke. Afvigelser meddeles Bestiller.	

2.5 Parkinventar

Parkinventar er alt det udstyr, der findes i parker, så som hegn, bænke, legeredskaber og idrætsudstyr. Parkinventarets design afhænger af parkens vedligeholdelsesniveau. I haveprægede parker er der store krav til udseendet af parkinventaret mens der i park og naturprægede parker er lagt større vægt på funktion. F.eks. kan bænkene i de haveprægede parker være af stål og ædeltræ mens bænke i de øvrige områder kan være af imprægneret eller ubehandlet træ. Da parkinventar har en brugsfunktion er et vigtigt aspekt ved vedligeholdelsen at sikre, at det er sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Snavs og affald på parkinventar er omfattet af kvalitetsbeskrivelsen for renholdelse af udstyr.

- Hegn bruges til at afgrænse områder, forhindre adgang eller til at fange fodbolden når den skydes forbi målet. Materialevalg og højde afhænger af funktionen og ønske om udseende
- Trapper sikre færdsel ved terrænforskelle. De kan have trinflader af træ, asfalt, jord, grus, sten eller beton. Trapper skal altid holdes i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand.
- Bænke og bordbænke giver mulighed for et lille hvil, ophold, et sted at nyde parken eller madpakken osv.
- Affaldskurve skal gøre det muligt at komme af med sit affald på en let og bekvem måde. Affaldskurvenes størrelse og udformning afhænger af områdets karakter og benyttelsesgrad.
- Legeredskaber udgøres af både klassiske redskaber som sandkasser, vipper, gynger og ruchebaner og af mere specielle redskaber, herunder forskellige naturlegeredskaber og sportsredskaber. Til legepladser må kun anvendes redskaber, der overholder den for det enkelte redskabs gældende dansk/europæisk standard.
- Faldunderlag findes på legepladser, i springgrave og på beachvolley baner. Faldunderlaget skal overholde gældende dansk eller europæisk standard. Normalt vil det være af gummibelægning, sand, grus eller flis og skal.

Tabel 13 Kvalitetskrav til parkinventar

	Hegn	Trapper	Bænke, bæneborde og affaldskurve	Legeredskaber og idrætsudstyr	Faldunderlag
Tilsyn	Skal være funktionsdygtigt og i sikkerhedsmæssig forsvarlig stand Afvigelser meddels Bestiller			Der må ikke forekomme defekter, der kan forringe den brugs- og sikkerhedsmæssige stand. Afhængig af defekten skal den udbedres straks eller hurtigst muligt.*	Skal fungere efter formålet og være sikkerhedsmæssigt forsvarligt. Arealudbredelsen skal følge normerne.*
Jævnhed		Opspring må maks. være 2 cm. Huller og lunger accepteres ikke. Afvigelser meddeles Bestiller			Udjævnes ved tilbagerivning hvor belastningen er størst f.eks. ved gynger.
Uønsket vegetation	Må ikke genere funktion og udseende. Afvigelser meddels Bestiller				Vedplanter og grove urter accepteres ikke. Øvrig vegetation må maks. dække 5 % af jordarealet og maks. blive 10 cm højt og 10 cm på den længste led.

*Legeredskaber og faldunderlag sikkerhedskontrolleres hver måned af Udføres legepladskontrollører og gennemgås en gang årligt af Bestillers legepladsinspektør. Ved den månedlige kontrol sikres det at legeredskaberne forbliver på anlægsstandart og fejl meddeles til Bestiller. Ved den årlige kontrol gennemgås legepladsen minutvist for at sikre, at den overholder nyeste standarder, og der udarbejdes en kontrolrapport.

3 Ordforklaringer

- Element: et element er en genstand, en flade eller en bevoksning
- Metodefrihed: Udfører vælger selv maskinløsning, mandskabsdisponering og arbejdsmetode.
- GIS: Geografisk Informations System der er et digitalt kortmateriale knyttet sammen med en database. GISen kan håndtere store mængder information om de enkelte arealenheder, f.eks. matrikeloplysninger, elementtyper, renholdelsesniveauer og meget mere.
- Elementets levetid: regnes fra det er afleveret efter etablering og til det er udtjent. De fleste elementer har en etableringsfase, fra det er anlagt til det lever op til tilstandskravene. For græsarealer er det normalt et år, og for plantearealer er det 3 – 5 år. På samme måde kan et element blive for gammelt, så det ikke længere er muligt med en rimelig arbejdsindsats at holde det på tilstand. En brugsplæne kan blive for ujævn til, at kvalitetskravene kan overholdes, og et bed med bunddækkende buske kan blive så åbent, at ukrudtet er umuligt at holde nede. Sker det, renoveres elementet, eller også lægges det om.
- Drypzone: Den flade plantelementer er defineret ved set ovenfra. Grænsen vil følge plantningens ydre udstrækning, projiceret til jordoverfladen.